



Puhumisen voima ja viisi muuta oivallusta

Kun näyttelijä Otto Rokka nuorena kertoi isälleen olevansa homo, hän tajusi millainen voima asioiden ääneen sanomisella on. Nyt Rokka kertoo kuusi asiaa, jotka hän on oivaltanut itsensä ilmaisemisesta ja esiintymisestä.

Sanna Kangasniemi HS

VILLE on yhdeksäntoista, kaukana kotoa. Hänet on vastoin tahtoaan suljettu psykiatriseen hoitoon Venäjällä.

Syy on se, että Ville on homo.

Kun **Otto Rokka**, 30, kiinnitettiin kahdeksi vuodeksi Kansallisteatterin ensembleen, kuuli hän varsin pian, että hänellä on rooli **Sofi Oksasen** uudessa näytelmässä **Mansikkapaikka**. Rokka näytteli Villeä.

Sofi Oksasen kirjoittamalla Villellä ja vuonna 2022 Taideyliopiston Teatterikorkeakoulusta näyttelijäksi valmistuneella Rokalla on sukupuolen lisäksi ainakin yksi yhteinen ominaisuus.

Kuten Ville, myös Otto Rokka on homo.

ISTUMME Otto Rokan kanssa tekevässä haastattelussa Kansallisteatterin toisen parven lämpiössä. Juhlallinen tila kiiltävine kalusteineen ja ikkunoille sijoitettuihin rintakuvaveistoksineen huokuu vanhoja aikoja.

On selvää, että vain parikymmentä vuotta sitten tällaista keskustelua tässä ympäristössä ei olisi käyty.

Nyky-Suomessa taas, no, tasa-arvo on edennyt, ja aiheesta puhuminen tuntuu hieman absurdilta. Ei kai tästä enää tarvitse jauttaa?

Presidentinvaalien yhteydessä julkistetuista kyselyistä kävi kuitenkin ilmi, että **Pekka Haaviston** puolison sukupuoli oli kolmannekselle ihmisistä syy olla äänestämättä häntä.

Konservatiiviset arvot näyttävät olevan sitkeämmässä kuin moni haluaisi uskoa.

Samaan aikaan tilanne naapurimaassa Venäjällä on vähemmistöjen ihmisoikeuksien näkökulmasta painajaismainen. Sateenkaari-toiminta on ollut maassa jo pitkään hyvin ahtaalla, ja viime vuonna ”kansainvälinen HLBT-liike” kiellettiin ääriliikkeenä.

OTTO ROKKA on syntynyt Lahdessa vuonna 1993. Hän ei ole kokenut syrjintää perheensä taholta kuten roolihahmo Ville, saati joutunut Villen tavoin pseudotieteelliseen ”eheytyshoitoon”. Homouteen liitetyt ennakkoluulot ovat kuitenkin Rokallekin tuttuja.

”Ei tuollaisista asioista lapsuudessa puhuttu lainkaan, paitsi vitsinä. Se vaikutti varmasti siihen, mitä ajatteli itsestään tai

kuinka kauan meni, ennen kuin asian pystyi sanoittamaan.”

Rokan vuonna 2018 kuollut äiti oli alkoholisti. Sillä oli oma vaikutuksensa Rokan lapsuudesta asti tuntemaan ahdistukseen. Mutta ensin osa ahdistuksesta tuli seksuaalisuudesta.

”Kamppailin yksin sen kanssa. Ajatukseni oli, että ei kukaan muu ole tällainen. Tai jos on, niin jotkut vanhat pervot sedät.”

Lukio-ikäisenä Rokka kertoo kulkeneensa kuin sumussa ja olleensa varmaankin myös masentunut kaikesta salailusta.

”Yhtenä päivänä kun vain makasin huoneessani, tuli mun iskä sinne ja kysyi: oletko sä homo?”

Ääneen lausuttu kysymys auttoi purkamaan ahdistusta. Rokka muistaa tunteneensa helpotusta. ”Etenkin ehkä siitä, kun isä sanoi, että tajuatko, ei sillä ole mitään väliä.”

Oivallus 1: Asioista puhumisen voima

Kaikki vanhemmat eivät ole kuten Rokan isä, lahtelainen suutari-mestari **Tuomo Rokka**.

”Tiedän, että on monia, joilla se ei ole mennyt noin.”

Etenkin nuorelle on raskasta se, jos oma perhe tai yhteisö ei hyväksy ihmistä sellaisena kuin hän on. Niin käy **Mansikkapaikassa** Sofi Oksasen kirjoittamalle Villelle.

Juuri Villen nuoruus oli asia, jonka Otto Rokka otti oman roolityönsä keskeiseksi rakennusaineeksi.

”Kun olet yhdeksäntoista, niin menet paljon enemmän tunne kuin järki edellä. Asiat tuntuu isosti. Tätä roolia on ollut kiva tehdä siksin, että tavallaan pääsee myös purkamaan oman nuoren

itsensä ajatuksia näyttämölle.”

Kouluterveyskyselyistä tiedetään, että sateenkaarinuorilla ahdistus, masennus ja huoli omasta mielialasta ovat paljon yleisempiä kuin muilla nuorilla. Oireet linkittyvät usein syrjinnän ja seksuaalisen väkivallan kokemuksiin – joita niitäkin sateenkaarinuorilla on muita nuoria enemmän.

Mansikkapaikan harjoituksia seurattessa sydän tuntuikin puristuvan kasaan juuri Otto Rokan ruumiillistaman nuoruuden vuoksi.

Miten tämä voi tällaista aina vain?

Oivallus 2: Rehellisyyden ja rakkauden voima

Toive muutoksesta on yksi syy siihen, että Otto Rokka antaa tämän haastattelun. Hän sanoo vähän vierastavansa henkilöjuttuja ja miettineensä jopa, miksi ihmiset ylipäätään antavat niitä.

”Mutta sitten olen ymmärtänyt, että ehkä kuitenkin sillä, että on rehellinen oma itsensä, voi vaikuttaa.”

Omassa elämässään Rokka on myös nähnyt, miten asenteet voivat muuttua. Esimerkiksi vaikka Rokan isä, joka – niin hyvä ihminen kuin hän on aina Rokan mielestä ollutkin – saattoi aiemmin vitsailla vaikka homouden kustannuksella. Enää hän ei tekisi niin.

”Kun lähipiiriisi kuuluu johonkin vähemmistöön kuuluva ihminen, niin tajuat että ai joo, kaikki ovat ihmisiä.”

Oivallus 3: Itseilmaisun voima

Otto Rokka on soittanut kitaraa kuusivuotiaasta. Hän kävi perus-

Fakta

Eheytysoimintaa on myös Suomessa

● Eheytysoimintaa tapahtuu Suomessakin. Toiminta kuitenkin tunnetaan meillä varsin huonosti, sanoo Seta ry:n pääsihteeri Kerttu Tarjamo.

● Eheytysoiminnasta puhuttaessa tarkoitetaan käytänteitä, jotka tähtäävät seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen niin sanottuun eheyttämiseen, eli muuttamiseen cissukupuolisiksi heteroiksi.

● Eheytysoiminta ei ole Suomessa terveydenhuollossa hyväksytty menetelmä.

► Aiheesta pidemmin jutun verkkoversiossa.

koulun musiikkiluokalla ja kirjoitti ylioppilaaksi Tiirismaan lukion musiikkilinjalta. Varusmiespalveluksen Rokka suoritti varusmiessoittokunnassa Hennalassa. Siellä kypsyi myös päätös, ettei musiikista tulisi Rokalle ammattia.

”Aina kun intissä oli vapaata, kaikki menivät harjoittelemaan soittoa. Vasta silloin tajusin, että ahaa, tätä pitäisi oikeasti siis treenata. Musiikki oli hauskaa niin kauan kun sen sai tavallaan ilmaiseksi.”

Mutta jos ei musiikkia, niin mitä sitten?

Lukiossa Rokka oli ollut mukana musikaalissa. Hän muisti sen ohjaajan **Lasse Kantolan** sanoneen joskus, että Rokan pitäisi hakea Lahden kansanopiston teatterilinjalta.

Rokka päätti kokeilla.

”Pääsykokeissa piti tehdä kahden minuutin liikkeellinen soolo aiheesta minä. Olin ihan että häh, voiko näin tehdä?”

Ihmetystä seurasi vau: omalla keholla voi siis ilmaista tällaisia asioita.

”Että miltä minusta tuntuu tai millainen olen. Se oli tosi tosi iso oivallus.”

Oivallus 4: Irti päästämisen voima

Rokka pääsi sisään Lahteen, ja sitten teatterikorkeakouluun vuonna 2017. Hakukerta oli kolmas. Hän sanoo kahdella ensimmäisellä kerralla tienneensä, ettei pääsisi, ja myös miksi. Mutta vasta kolmannella kerralla hän osasi tehdä asialle jotain.

Koko näyttelijän ammatti on Rokan mukaan kiinni samantyyppisessä hoksaamisessa.

”Pitää haluta tätä ihan hirveästi. Ja samaan aikaan pitää päästää irti. Koska jos puristat mailaa ihan hirveän lujaa, niin sellaisen katsominen on vähän vaikeaa.”

Sittemmin Otto Rokka on löytänyt myös nolouden voiman. Noloutta hän käytti esimerkiksi ennen **Cabaret**-musikaalin näytöksiä. Loppuunmyyty ja kehuttu **Cabaret** sai viimeiset esityksensä Turun kaupunginteatterissa helmikuussa.

”Ennen esitystä aina kuuntelin musiikkia ja tanssin ja huuto-lauloin itsekseni.”

Rokka valitsi näyttämön takana paikan, jossa hän ei ollut tiellä – mutta jossa kaikki kuitenkin näkivät ja kuulivat hänet.

”Ikään kuin yritin nolata itseni mahdollisimman aikaisin. Ja tun-

SAMI KERO / HS



Otto Rokka esittää suomalais-opiskelija Villeä Sofi Oksasen kirjoittamassa ja Mika Myllyahon ohjaamassa näytelmässä **Mansikkapaikka**. Psykiatrin roolissa nähdään **Janne Reinikainen**.

SAMI KERO / HS

"Pitää haluta tätä ihan hirveästi. Ja samaan aikaan pitää päästää irti. Koska jos puristat mailaa ihan hirveän lujaa, niin sellaisen katsominen on vähän vaikeaa", Otto Rokka sanoo näyttelijän ammatista.

tea siitä sen häpeän. Sitten kun menee näyttämölle, niin kaikki on putsattu. Ei voi mennä huonommaksi."

Oivallus 5: Harjoittelun voima

Pitkään näytelleet ammattilaisetkin ovat tavallaan aina, jokaisen uuden esityksen alussa "ihan paskoja".

Sen Otto Rokka tajusi, kun hän näytteli ensimmäisen kerran Kansallisteatterissa Juha Jokelan ohjaamassa *Dosentit*-esityksessä.

Dosenteissa näyttelivät hänen lisäksi Ria Kataja, Tommi Korpela, Hannu-Pekka Björkman, Maria Kuusiluoma ja Marja Salo.

"Oli hienoa päästä katsomaan miten tuollaiset virtuoottiset ammattilaiset aloittavat sen homman. Eihän ne tiedä sen enempää kuin minäkään."

Kyllä konkareilla ja untuvikolla oli erojakin.

"Mitä enemmän on tehnyt, sen nopeammin ja varmemmin osaa tehdä valintoja. Mutta oli iso oivallus, että jokainen aloittaa aina nollostaan uuden tekemisen."

DOSENTEISSA Otto Rokka näytteli Ria Katajan esittämän päähenkilön poikaa.

Joskus kun he harjoittelivat yhteistä kohtausta, Rokka huomasi Katajan muuttavan reaktioitaan aikaisemmasta.

Kun he sitten juttelivat myöhemmin, kävi ilmi, että Kataja oli tehnyt niin, koska koki Otto Rokan näyttäneen hämmentyneeltä ja surulliselta.

"Silloin olin että tosiaan, hän oikeasti katsoo minua! Se mitä teen, vaikuttaa hänenkin työhönsä."

Tässäkin oivalluksessa Rokka näkee tiivistymän koko näyttelijän ammatista. Kun on harjoiteltu hyvin, voi esityksessä antaa mennä.

"Meillä oli Rian kanssa usein tosi hauskaa. Tuntui myös, että meidän rooleihin tuli oikeasti vanhemman ja lapsen suhteen tuntu."

Oivallus 6: Teatterin voima

Teatterin tehtävä on vaikuttaa salaa yhteiskuntaan. Otto Rokka muistelee *Mansikkapaikan* ohjaajan, pääjohtaja Mika Myllyahon sanoneen niin vuosia aiemmin.

Lause jäi mieleen.

Vaikka oma oleminen ja työ tuntuu Rokasta usein aika pieneltä maailman kärsimyksen ja vääryyksien rinnalla, on se kuitenkin enemmän kuin ei mitään. Varsinkin silloin, kun tekee *Mansikkapaikan* kaltaista voimakkaan yhteiskunnalliseksi tarkoitettua teatteria.

Vaan löytyy kepeämpään kategoriaan kuuluvasta *Cabaret*-musikaalistakin – joka muiden teemojensa ohella kertoo natsien valtaannoususta – painavia lauseita.

Esimerkiksi tämä:

Jos et ole heitä vastaan, olet heidän puolellaan.

► **Mansikkapaikan** kantaesitys Kansallisteatterissa keskiviikkona 6. maaliskuuta kello 19.